

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt II. Idem Priori sancti a Sergii Spoletani.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

juxta Concilium Illerdense in cap. Presbyter, 2. q. 4. ibi: Ne populus fidelium scandalum patiat. Quare ubi scandalum, aut infamia non adest, talis purgatio indicenda non est, quia ut ait Cornelius Papa in cap. sacramentum 2. q. 4. Sacramentum à summis sacerdotibus, vel reliquis non nisi pro recta fide exigitur.

9. Nec obstat dubitandi ratio supra adducta, nam licet in causis civilibus regulariter actore non probante, reus absolvatur; tamen in criminalibus Ecclesia exigit, ut reus probet suam innocentiam, aut saltem cum gravis infamia, inde orta est, vel scandalum in populo adest, ut etiam jure civili in gravioribus criminibus, veluti Majestatis, desertæ militiæ, peculatus, non tantum accusator ea, quæ objecit, probare debebat, verum etiam reus, alioquin non absolvatur, et si actor in probatione deficeret, quia purgatio ex parte rei desideratur, l. fallaciter, in fine C. de abolit. Sicut enim in causis civilibus, si dubiæ sint, adfintque conjecturæ, actore non probante reus non absolvitur, sed iudex defert iuramentum reo, vel actori, l. admonedi, ff. de iur. iur. l. 3. C. de rebus creditis, Novella 124. Justin. Ita etiam in criminalibus, actore non probante, si causa dubia est, propter infamiam & scandalum purgatio per iuramentum rectè reo deferretur. Nec obstat textus in d. cap. 1. de accusat. què in

eius commentario exposui. Nec obstat augmentum deductum ex eo, quod iuramentum deferri non possit à iudice reo in causis criminalibus. Nam licet satis controversum sit, an iuramentum deferri possit reo, tam ab actore, quam iudice, in causis criminalibus; placet tamen sententia Fornerii dicit. cap. 5. Bronchorst. enantioph. cent. 2. assert. 27. qui asserunt, iudicem tantum purgationis causâ iuramentum deferre posse, actorem verò in causis criminalibus civiliter intentatis, non verò criminaliter, illud deferre posse; qui varia iura exponunt. Nec obstat, quod dicebamus, hoc genus probationis fallax esse: tum quia testes in eo deponunt de credulitate: tum quia facillè inter eos collusio dari potest; nam quando testes compurgatores, qui debent esse vicini, juxta supra tradita, deponunt se credere reum iuramentum verum dicere, rationem depositionis reddunt, videlicet quia ut vicini, si aliàs esset scilicet delictum admittum, non ignorarent: & ideo testes deponente se scire, qui vicini sunt, plenam probationem facere, post Bartolum in l. 1. ff. de rebus creditis, probat Fachineus lib. 11. contr. cap. 69. per totum. Quod autem colludere possint, non est attendendum, cum nemo credatur immemor salutis æternæ, & cum iuramento omnes illi deponant.

TITULUS XXXV.

De purgatione vulgari.

CAPVT I.

Celestinus III.

Vra suscepti regiminis nos inducit, ut fratrum nostrorum debeamus respondere consultationibus, & ab eis, quantum humana fragilitas permittit, dubitationis scrupulum amputare. Inde est, quod cum tua fraternitas duxerit Sed. Ap. consulendam, utrum super Ecclesiarum præsentationibus duella debeant sustineri? tuâ duximus sollicitudini respondendum, quod in eo casu, vel in aliis etiam hoc non debes aliquatenus tolerare.

NOTÆ.

Celestinus III.) Ita etiam legitur in cap. unio. hoc tit. in 2. collect. & in cap. 2. de cleric. pugn.

in duello, in eadem collect. nullibi tamen exprimitur, cui rescribat Pontifex.

CAPVT II.

Idem Priori sancti^a Sergii Spoletani.

Significantibus Vv. laico, & fratribus ejus, ad nostram noveris audientiam pervenisse, quo cum quidam eos super furti crimine accusaret, cum eo præter terræ consuetudinem coacti sunt inire duellum, in quo aliis peccatis suis præpedicibus ceciderunt: propter quod post appellationem ad nos^b interpositam, per Consules Spoletanos bonis fuerunt propriis spoliati: nunc verò furtum apud alios est inventum, &

& quod ipsi fuerint innocentes, est favente Domino revelatum. Vnde consulis
 ipsis dedimus in mandatis, ut ablata restituant universa. Ideoque disc. t. per A. f. m.
 quat. si ipsi mandatum nostrum neglexerint adimplere, tu partibus convocatis, &
 auditis hinc inde propositis, quod justum fuerit ap. rem. decernas, faciens quod
 decreveris, per censuram ecclesie sitam firmiter observari.

NOTÆ.

1. **S**ancti Sergii. Ita etiam legitur in tertia col-
 lectione, sub hoc tit. cap. unic. nullam tamen
 legi Ecclesiam sancti Sergii sacularem, vel regularem in diocesi Spoletana: quare credebam in
 presentia referre Innoc. III. Priori sancti Pe-
 tri, quod monasterium est canonicorum regularium
 extra portam Spoletinam, cuius Priori, & clericis re-
 scribit idem Innocentius lib. 1. epistol. de quo mo-
 nasterio agit Pennotus lib. 2. hist. canon. regul.
 cap. 17.

2. **Ad nos interpositam.** Spoletum enim anti-
 quissima Umbriae urbs, Longobardorum Prin-
 cipum sedes diu fuit, sed superato Desiderio ulti-
 mo Longobardorum Rege, Carolus Magnus
 Ducatum Spoletanum Pontifici donavit, &
 postea Pontifex Duces spoletanos constituit, &
 tempore Alexandri III. ab Imperatore Friderico
 excidium passa est. Tandem restaurata, redacta-
 que ad pristinum statum, suave Pontificum ju-
 gum accepit, ut refert Vghellius tom. 1. Italia sacra,
 fol. 161.

COMMENTARIUM.

3. **I**nter alias purgationis vulgaris species præci-
 pua fuit apud antiquos duellum, seu monoma-
 chia, ut constat ex legibus Bajubar. tit. 5. cap. 15. ubi
 jubentur antiquæ controversiæ decidi per cam-
 piones, id est pugiles, qui alieni dissidii dirimendi
 causâ operas suas locabant, tit. 2. legum Longobard.
 cap. 77. 82. & 110. quod duellum etiam in causis
 ecclesiasticis adhibebatur. Adrevaldus Flo-
 riensis lib. 1. de miraculis sancti Benedicti,
 cap. 20. ubi motâ questione de mancipiis B. Be-
 nedicti ait: Tandem adjudicatum est, ut ab utraque
 parte testes exirent, qui post sacramenti fi-
 dem scitis, ac baculis decertantes, suam contro-
 versiam imponerent: sed cum illud justum, rectumque
 visum fuisset omnibus, quidam Vastensis regionis

legis, &c. iudicium protulit, non esse rectum, ut bello
 propter res ecclesiasticas testes decernerent. Afferam
 epistolam, quam ex collectione Decretalium MS.
 quæ Alexandri IV. nomine inscribitur, transcrip-
 sit Bosquetus in notis ad Innoc. III. lib. 2. regeft. 14.
 sic: Corruptela in plerisque locis Franciæ, ut accepimus
 inolevit, quod videlicet quando Ecclesiarum homi-
 nes de corpore ad alienum dominium se convertunt, si
 eos vestrum aliqui, quorum ipsi sunt homines, sorte con-
 veniunt coram iudice competenti, necesse habent suam
 per duellum intentionem fundare, alioquin ab actione
 proposita, repelluntur, licet per testes, & alia documen-
 ta legitima intentionem ipsam velint, vel valeant com-
 probare. Cum igitur clerici absque sui ordinis periculo
 duella suscipere nequeant, vel offerre, pro eo quod sive
 per se, sive per alios in duello pugnaverint, ipsos ab exe-
 cutione sacrorum ordinum canonice constitutionis se-
 veritas alienat: Nos huic prave consuetudini remedio
 quo possumus obviare volentes, & duellorum, præsertim
 cum de rebus ecclesiasticis agitur, penitus interdicentes
 ab usum, quo Deus tentatur, & vera sapius iudicia per-
 vertuntur, ut in quibuslibet iudiciis omni probationum
 genere succumbentibus: propter hoc contra tales sen-
 tentia, seu exequutio quæcumque processerit, eadem, &
 quidquid ex ea sequutum fuerit, vel ob ipsam, nullius
 penitus sit momenti. Sed tandem ut duella genera-
 liter prohibita fuerunt, ut probavi in cap. 1. de cle-
 ricis pugnantibus in duello; ita hæc, maxime quæ
 purgationis causâ suscipiuntur, ut quæ Deum
 tentare videantur, cum etiam in his sapius & no-
 xii fortuna pepercerit, & infontes oppreserit,
 cap. cum monomachiam 2. q. 5. cap. sententiam, ne cle-
 ricis vel monachi. Illustrant Delrius lib. 4. disquisi-
 tione 4. q. 5. sect. 2. Aleciatus lib. de singulari certami-
 mine, Hothomanus de feudis cap. 44. Juretus in no-
 tis ad Carnot. epist. 168. Pichardus ad epist. 30. sancti
 Bernardi, Gibalini de universa negot. tom. 2. lib. 6. cap.
 3. art. 8. num. 42. late illustravi in dicto cap. 1. de cle-
 ricis pugnantibus.

CAPVT III.

Honorius III.

Dilecti filii noviter in Livonia baptizati gravem ad nos querimoniam destina-
 runt, quod fratres Templariorum ordinem in Livonia profitentes, & alii
 quidam advocati, & iudices, qui temporalem in eos potestatem exercent, si quando
 de aliquo crimine infamantur, eos ferri candentis iudicium subire compellunt:
 quibus si qua exinde sequatur adustio, civilem pœnam infligunt: quare conversis, &
 convertendis scandalum incutiunt, & terrorem. Cum igitur hu jusmodi iudicium
 secundum legitimas, & canonicas sanctiones sit penitus interdictum, utpote in quo
 Deus tentari videtur, mandamus quatenus fratres dictos, & alios, ut ab hu jusmodi
 converterorum gravamine omnino desistant, monitione præmissâ, per censuras ec-
 clesiasticas, appellatione remotâ compellas.